

Впровадження УДК в бібліотеках України для дітей: проблемні питання систематизації документів

*Полуня Надія Володимирівна, провідний бібліотекар відділу
каталогізування НБУ для дітей*

Систематизація документів за УДК відбувається з урахуванням потреб бібліотеки, а головне з урахуванням потреб її користувачів

При систематизації складних випадків здійснюємо:

- пошук у Таблицях УДК та АПУ;
- перегляд рекомендацій та презентацій Книжкової палати України імені Івана Федорова;
- консультування з фахівцями Книжкової палати;
- акумулювання відповідей на спірні питання щодо застосування та вивчення таблиць УДК у розділі «УДК у бібліотеках для дітей» об'єднаної довідкової служби бібліотек України «Віртуальна бібліографічна довідка»

ТА

- обов'язково фіксуємо рішення у картотеці методичних рішень.

Правки Книжкової палати України на основі змін Консорціуму УДК

	Старий індекс	Новий індекс	
Новий розділ		02(477):005.745](06)	Матеріали конгресів, з'їздів, конференцій, нарад з бібліотечної справи в Україні
Змінено індекс		02:364-787.82	Бібліотечна адвокація
Змінено індекс	27-2	27-23	Біблія
Новий розділ		304.35	Добробут як спосіб життя
Змінено принцип індексування	342.7	341.231.14	Права людини
Змінено принцип індексування	342.7-053.2	341.231.14-053.2	Права дитини
Зверніть увагу!		(4/9)	Для зарубіжних країн проставляється визначник місця певної країни
Зверніть увагу!		331:34]-053.6	Правові аспекти питань дитячої праці
Зверніть увагу!		323(477):36-053.2	Становище дітей в Україні
Зверніть увагу!		061ЄС 0610ОН 008(4-6ЄС):311	У класі 061 аббревіатура організації приєднується на пряму Статистика в галузі культури в країнах ЄС
Змінено індекс	37(07)	373(07)	Посібники для навчання (готові домашні завдання)
Змінено індекс	37-051	373-051	Професія вчителя

Правки Книжкової палати України на основі змін Консорціуму УДК

	Старий індекс	Новий індекс	
Змінено індекс	37.035	37.015.31:316	Соціальне виховання
Змінено індекс	37.035:172	37.015.31:316]:172	Громадянське виховання. Виховання громадянськості. Виконання громадянських обов'язків
Змінено індекс	37.035:172	37.015.31:316]:172	Патріотичне, національно-патріотичне виховання
Змінено індекс	37.035:30	37.015.31:316]:30	Гендерне виховання
Змінено індекс	37.035:316	37.015.31:316	Виховання толерантності, терпимості. Полікультурне виховання
Змінено індекс	37.035:32	37.015.31:316]:32	Політичне виховання. Формування політичної свідомості
Змінено індекс	37.035:331	37.015.31:316]:331	Трудове виховання, виховання ставлення до роботи
Змінено індекс	37.035:33	37.015.31:316]:33	Економічне виховання
Змінено індекс	37.035:34	37.015.31:316]:34	Правове виховання
Змінено індекс	37.035:39	37.015.31:316]:39	Народне виховання. Народна педагогіка. Національне виховання Етнопедагогіка
Змінено індекс	37.035:39(=161.2)	37.015.31:316]:39(=161.2)	Українська народна педагогіка. Українське національне виховання. Козацька педагогіка
Змінено індекс	373.2.035	373.2.015.31:316	Соціальне виховання в дошкільних закладах
Змінено індекс	373.3.035	373.2.015.31:316	Соціальне виховання у початковій школі
Змінено індекс	373.5.035	373.5.015.31:316	Соціальне виховання у середній школі

Правки Книжкової палати України на основі змін Консорціуму УДК

	Старий індекс	Новий індекс	
Зверніть увагу!	39(=1:477)	39(=1/=9:477)	Народи України
Змінено послідовність комбінування індексу	7.071(477)(092)	7(477).071(092)	Біографії діячів мистецтва України
Змінено послідовність комбінування індексу	72.071(477)(092)	72(477).071(092)	Біографії архітекторів України
Змінено послідовність комбінування індексу	73.071(477)(092)	73(477).071(092)	Біографії скульпторів України
Змінено послідовність комбінування індексу	75.071(477)(092)	75(477).071(092)	Біографії живописців України
Змінено послідовність комбінування індексу	76.071(477)(092)	76(477).071(092)	Біографії художників-графіків України
Змінено послідовність комбінування індексу	78.071(477)(092)	78(477).071(092)	Біографії музикантів, співаків України
Змінено послідовність комбінування індексу	791.071(477)(092)	791(477).071(092)	Біографії кіномитців, кіноакторів України
Змінено послідовність комбінування індексу	792.071(477)(092)	792(477).071(092)	Біографії акторів театру України
Змінено послідовність комбінування індексу	796.071(477)(092)	796(477).071(092)	Професійні спортсмени, професійні гравці, спортивні діячі України
Змінено принцип індексування	791.8 Зоопарки. Цирки. Вистави з участю дресированих або бійцівських тварин	793.2	Свята й урочистості, розваги, забави

Віртуальна бібліографічна довідка: об'єднана довідкова служба бібліотек України.
Розділ «УДК у бібліотеках для дітей»

систематизація документів про Чорнобильську катастрофу.

Документи **комплексного характеру** про катастрофу мають бути віднесені до розділу «**94 Всесвітня історія**» з відповідним територіальним визначником. Література, що розглядає **один певний аспект** відноситься до **відповідної галузі класифікації** з доданням територіального визначника (при потребі)

Черніговець М. Чорнобиль : іст. нарис / М. Черніговець. — Вид. 2-е, допов. — Київ : Неопалима купина, 2016. — 311 с. <**94(477.41)**>

Степанец К. Чернобыль – Киев / К Степанец ; авт. фот. Н. Белехов [та ін.] ; соврем. фотосъемка авт. — Киев : ВАРТО : Сидоренко В. Б., 2017. — 111 с. <**94(477.41)**>

Чорнобильська катастрофа: наслідки та шляхи розв'язання проблем / Всеукраїнська екологічна ліга ; Центр екологічної освіти та інформації ; редкол.: Т. В. Тимочко, С. Н. Вадзюк, Ю. І. Грицан [та ін.] ; літ. ред. М. С. Козловська. — Київ : [б. в.], 2016. — 31 с. <**502/504**>

Есаулов О. Мамо, а що це було? / О. Есаулов ; обкл. С. Єрко. - [Вінниця] : Теза, 2016. - 158 с. <**821.161.2**>

Місце подвигу – Чорнобиль : Вогнеборці Київщини / Головне управління МНС України в Київській області ; Рада ветеранів. — Суми : Еллада S, 2012. — 265 с. <**621**>

Картотека методичних рішень

Картотека має відображати всі методичні рішення, які були прийняті — чітко зафіксовані рішення забезпечують одноманітність процесів каталогізації.

В картотеці фіксують ухвалені рішення щодо бібліографічного опису, систематизації, предметизації, індексування документів за УДК; організації, ведення, редагування карткових абеткових і систематичних каталогів тощо.

Картотека може бути в друкованому або електронному вигляді, мати свою структуру, наповнення.

Друкована картотека може мати роздільники, складатися з карток (або переліку записів), на кожній з яких зазначено ключове слово (поняття) і пов'язані з ним поняття (рубрики, індекси, аспекти), до яких були прийняті класифікаційні рішення. Методичні рішення, що відносяться до декількох відділів, розташовуються за індексом кожного з відділів. На картці бажано вказати виклад прийнятого рішення, дату прийняття рішення, підпис відповідальної особи.

Електронна картотека представляє собою розподілену повнотекстову базу даних.

Деякі особливості систематизації документів

Біографії вчених, що проявили себе в багатьох галузях знань – 001(092).

Збірники загального характеру, що включають біографії вчених різних галузей науки - **001(092).**

Біографії вчених систематизувати до різних розділів, в залежності від роду діяльності особи, з використанням визначника форми **(092).**

Біографії особистостей, що проявили себе в багатьох галузях знань – **929**

304.35 Добробут як спосіб життя. До розділу 304.35 відносяться документи, що в цілому розглядають питання добробуту у соціокультурному розумінні, здоровому способу життя. Книги з **валеології** збираються за індексом **<613+304.35>**.

Ресурси загального характеру з питань **профорієнтації**, вибору професії, кваліфікацій професій, професійних груп, професійних перспектив, тестування професійної придатності збираються за діленням: **<331.54 Професія. Заняття. Вибір професії>**.

Документи про окремі професії відносяться до відповідних підрозділів класифікації з додаванням визначника **-051**. Наприклад, **<Професія бібліотекаря – 02-051>**, **<Професія вчителя – 37-051>**. Виняток становлять професії, що пов'язані з судочинством – **347.96**.

Документи про права людини отримують індекс **<341.231.14>**, про **права дитини <341.231.14-053.2>**.

Деякі особливості систематизації документів

Декомунізація вулиць та провулків

З питання систематизації літератури про декомунізацію вулиць та провулків були проведені консультації з Книжковою палатою України. Книжкова палата рекомендує наступний індекс:

Декомунізація вулиць в Україні. 35.078.17:329.15]:81'373.21](477), де

35 Державне адміністративне управління. Уряд. Військова справа

35.078 Види адміністративної діяльності

35.078.17 Заборона

329.15 КП

:81'373.21 Назви місцевостей. Географічні та топографічні назви. Топоніміка

Але згідно Робочої схеми таблиць УДК, прийнятої в НБУ для дітей індекс буде таким

35:329]:81](477)

Деякі особливості систематизації документів

Методика систематизації сценаріїв:

- *документи для організаторів дитячого читання:*
 - збірники/добірки сценаріїв, що містять методичні вказівки для організаторів дитячого читання – <379.8 Дозвілля> і при потребі додаємо через знак поєднання : відповідний індекс певної тематики.
 - добірки матеріалів для проведення уроків з певного навчального предмета, що містять сценарії за перевагою подаються в методику викладання певного предмета і при потребі, якщо розглядається позаурочна виховна робота, додаємо індекс <379.8>.
- *документи для дітей:*
 - інсценівки, театралізовані вистави універсального змісту, де подані дійові особи – <792.077> (<792> – театр; <.077> – спецвизначник класу <7> – Аматорство та аматори (творча та виконавська діяльність тощо));
 - тематичні сценарії – відповідний індекс теми;
 - ігри певної тематики (мовні, літературні, математичні тощо) – відповідний індекс теми з визначником (089.3) – наприклад, <81(089.3)> – цікаве мовознавство; <82(089.3)> – цікаве літературознавство; <51(089.3)> – цікава математика або відповідний індекс теми та <:793/794>;
 - інтелектуальні універсальні ігри – <793/794> (Громадський відпочинок і розваги. Настільні ігри (на кмітливість, спритність та удачу));
 - бібліотечні уроки систематизуються за принципом тематичних сценаріїв або ігор певної тематики (<02>; <02-051>; <028>).

Деякі особливості систематизації документів

Правила дорожнього руху: <656(083.1)>

Книжки-розмальовки для молодшого шкільного віку: <741/744>, а для старшого віку в залежності від змісту книги – <76>.

Комікси: <821...> з додаванням через <:> індексу <741/744> – <821...:741/744>

Книги з історії піратства: <94(100)>

Література про сучасне піратство: <34> (кримінальне право, міжнародне право, морське право), <656> (піратство (транспорт)).

780.8	Нотні видання
780.8:780.61	Хордофони
780.8:780.616	Клавішні інструменти загалом
780.8:780.64	Аерофони (духові інструменти)
780.8:780.65	Механічні, електричні та електронні інструменти
780.8:784.67	Нотні збірники дитячих пісень
780.8:782/785	Нотні збірники різних видів музики
780.8:782.9	Нотні збірники театральної музики
780.8:784	Нотні збірники пісень
780.8:784.4	Нотні збірники народних пісень
780.8:784.4(=161.2)	Нотні збірники українських народних пісень
780.8:784.67	Нотні збірники дитячих пісень
780.8:791	Нотні збірники музики до кінофільмів, мультфільмів

Дякую за увагу